

Motion till riksdagen 2009/10:K1

**av Thomas Östros m.fl. (s, v, mp)
med anledning av prop. 2009/10:5**

Obligatoriskt utgiftstak

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om budgetreglerna.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1996:1059) om statsbudgeten.

Motivering

I regeringens proposition redogörs för att utgiftstak har tillämpats varje år sedan 1997 och att de aldrig har överskridits. Under dessa år har Sveriges statsbudgetar utformats i samarbete mellan våra partier. Sålunda är det den nuvarande oppositionen som är bärare av nu gällande regler. Vi har i vårt samarbete, som syftar till att söka väljarnas mandat för en ny rödgrön regering, tillsammans deklarerat att nuvarande budgetregler kommer att ligga fast. Regelverket bidrar till att skapa långsiktighet och förutsebarhet i villkoren för den ekonomiska politiken. Detta regelverk tillämpades förtjänstfullt 1998 till 2006 när Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet samarbetade om den ekonomiska politiken. Så pressades också den offentliga sektorns skuld ned från 70 till 45 % av BNP 1998–2006. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet överlämnade efter åtta år och 15 gemensamma budgetar ett överskott i de offentliga finanserna om 70 miljarder kronor till den tillträdande regeringen 2006.

En förändring av nuvarande budgetregler bör föregås av en bredare beredning än vad som skett i detta fall. Oppositionen har inte bjudits in i beredningsprocessen. För att uppnå långsiktigt hållbara statliga budgetregler borde en mer omfattande beredning ha genomförts, med möjlighet att därmed upprätthålla systemets giltighet gemensamt. När riksdagen fattade principbeslut om utgiftstaken våren 1995 var utgångspunkten att det skulle vara flerårigt. En praxis utvecklades där utgiftstaken i regel beslutades för en treårsperiod,

Fel! Okänt namn på

med några enstaka undantag. Regeringen vill nu lagfästa att taken måste vara treåriga. Konsekvenserna av en sådan förändring är emellertid inte tillräckligt utredda. I dag omfattas inte alla utgifter av utgiftstaken. Exempelvis ligger garantiprogrammet för bankerna utanför taken. En ordning där vissa utgifter låses under flera år framåt medan andra inte gör det riskerar att skapa obalanser i den ekonomiska politiken. Vidare finns det i dag ett balanskrav för kommunsektorn. Kravet är en del i det finanspolitiska ramverket och syftar till att kommunerna ska ha balans i sin ekonomi. Regeringen utreder för tillfället detta krav. Vad en eventuell utredning kommer fram till och vad det har för betydelse för utgiftstakens längd är ej klarlagt. Detta bör studeras noggrant innan andra förändringar införs.

Men centralt för vårt gemensamma ställningstagande är också att regeringen i propositionen helt undviker att behandla en av de viktigaste orsakerna till att de stora budgetöverskotten 2006 har förbytts i stora underskott 2009, nämligen att det har genomförts stora ofinansierade skattesänkningar. På det sättet har regeringen kunnat kringgå syftet med regelverket, som är att upprätthålla sunda offentliga finanser. Under den gångna mandatperioden har statens budgetunderskott vuxit okontrollerat trots att regeringen har hållit utgiftstaken varje år. Orsaken är inte enbart den ekonomiska krisen utan också att regeringen har genomfört ofinansierade skattesänkningar. Enligt riksdagens utredningstjänst (RUT) skulle det svenska budgetunderskottet vara 80 miljarder kronor lägre om regeringen inte sänkt skatterna.

Ordningen med utgiftstak är avsedd att främja långsiktig budgetdisciplin. Att hålla utgiftstaken men samtidigt sänka skatterna okontrollerat är en vaktlös tolkning av syftet med det finanspolitiska regelverket. Detta har lett till försvagade offentliga finanser.

För att det finanspolitiska ramverket ska fungera som trovärdiga spelregler krävs ett brett och blocköverskridande politiskt stöd. En process för att utveckla ramverket måste vara öppen och transparent. Därför är vi förvånade över regeringens unilaterala initiativ på detta område och att de därmed undviker att behandla orsakerna till de växande svenska underskotten.

Stockholm den 6 oktober 2009

Thomas Östros (s)

Ulla Andersson (v)

Mikaela Valtersson (mp)